

דף יג

יט. א. עיבור שנה מפני התקופה, כיצד?

ב. מהו שיעור איחור התקופה המצריך לעבר את השנה?

א. משך שנת חמה שס"ה יום ועוד. וארבע תקופות (= עונות, חלקי היקף) לה; תקופת תשרי, תקופת טבת, תקופת ניסן ותקופת תמוז. כל תקופה משמשת צ"א יום ורביע ועוד (ע' בפירוט בעירובין נו; רמב"ם קדה"ח פרק ט ואילך).

למדו חכמים מהכתוב וחג האסיף תקופת השנה, שהג הסוכות, כולו או מקצתו, צריך שיחול בתקופת תשרי. ועל כן, אם מתאחרת תקופת תשרי יותר מדי [כתוצאה מן ההפרש המצטבר שבין שנת חמה ל'שנת' לבנה] — יש לעבר את השנה באדר הקודם, כדי שיחול החג בתקופת תשרי.

לדעת 'אחרים' כפירוש רב שמואל בר יצחק, יש לשמור כמו כן שתקופת ניסן ('אביב של תקופה') יהא בחידושה של לבנה בניסן. כלומר שלא תחול התקופה לאחר המחצית הראשונה של חודש ניסן. (לפרש"י, לא אחר יום י"ד. ולתוס' — לא אחר יום ט"ו).

ב. נחלקו תנאים בדבר: לדעה אחת, יום התקופה (=היום שבו מתחילה התקופה החדשה; יום חילוף התקופות) של תשרי, אם הוא מעותד לחול בי"ז בתשרי או לאחר מכן — מעברים. שאם לא נעבר, הלא אין כל ימי חול המועד — חג האסיף — חלים בתקופת תשרי. ולדעה אחרת: גם אם חל יום התקופה בט"ז — מעברים. דעה זו נוקטת ש'יום תקופה גומר' — כלומר משתייך לתקופה הקודמת. (בוה נחלקו תנא קמא ורבי שמעון בברייתא, ולא מסמני. וכדעה ראשונה אמר שמואל בשם רבי יהודה).

לדעה נוספת: מיום כ"ב ואילך — מעברים. כי די שמקצת מימי החג חלים בתקופה החדשה, הלכך אם חלה התקופה בכ"א בתשרי שהוא יום שביעי של חג, אין מעברים (רבי יוסי). ויש אומרים: מיום כ"א ואילך — מעברים. ש'יום תקופה גומר' (רבי יהודה בברייתא).

ואחרים אומרים (כפירוש ר"ש בר רב יצחק ורב אחא בר יעקב): אם יום תקופת ניסן אמור לחול בט"ז בניסן — מעברים, שיש לשמור 'אביב של תקופה' בחידושו של ניסן. ואולם אם חל בט"ו — ניתן לעבר את חודש אדר, כך שתחול התקופה בי"ד, ואין צריך לעבר את השנה. ורבינא פרש דעתם שאם יום תקופת תשרי חל בט"ו בתשרי — מעברים, כי גם יום טוב ראשון של חג צריך לחול בתקופת תשרי, ואעפ"י שאינו זמן אסיף בפועל, הרי הוא חג הבא בזמן אסיפה.

א. הרמב"ם (קדה"ח ד,ב) פסק שאם תקופת ניסן תהא בט"ז בניסן או אחר כך — מעברים. [ונראה שפסק כאחרים. ע' בספר הזכרונות לר"צ הכהן עמ' 62].

רבנו תם פרש שלכל השיטות הנ"ל אין מעברים אלא כשחל יום התקופה יום אחד אחר כך, ואם לאו, אפשר להוסיף יום אחד לאדר וא"צ לעבר השנה.

ב. כתב הרשב"ץ (ח"ג קכג) שהלכה כרבי יוסי שיום תקופה מתחיל — נפ"מ לענין שאלת גשמים בחו"ל ששים יום אחר התקופה (וע"ע בספר הזכרונות עמ' 61).

כ. סמיכת הזקנים על פר העלם דבר של ציבור, בכמה?

לרבי שמעון, הסמיכה על הפר נעשית בשלשה זקנים (וסמכו זקני... ואין בית דין שקול, הוסף עוד אחד). לרבי יהודה: בחמשה (וסמכו — שנים. זקני — שנים).

הרמב"ם (מעה"ק ג, י) פסק: בשלשה זקנים הללו ממיוחדים שבעדה, מסנהדרין גדולה.

דפים יג — יד

- כא. א. סמיכת זקנים לדון, בכמה אנשים היא נעשית?
 ב. כיצד סומכים?
 ג. האם סומכים חוצה לארץ? מה הדין כשהסומך בארץ והנסמך חוצה לה, או להפך?
 ד. האם דנים דיני קנסות חוצה לארץ?
- א. סמיכת זקנים להוראה נעשית בשלשה זקנים.
 א. משמע שבזה לא נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון (כסף משנה). ואילו הרמב"ם בפירושו למשנה כתב שגם בזה מחלוקת.
 ב. הרמב"ם כתב (סנהדרין ד, ג) שאחד מהשלשה הסומכים צריך שיהא סמוך.
- ב. הסמיכה אינה אלא בשם [ולא סמיכת היד ממש כמשה רבינו ליהושע]. קוראים לו 'רבי' ונותנים לו רשות לדון דיני קנסות.
 דין הסמיכה לדורות ואופניה, לא נאמר במקרא אלא מהלכה למשה מסיני. וגם מי שידוע לכל כחכם מופלא בכל התורה, אינו נעשה 'סמוך' עד שייסמך בבית דין של שלשה (עפ"י אגרות משה חו"מ א).
- ג. אין סומכים חוצה לארץ, בין אם הנסמך נמצא שם בין אם הוא בארץ. וכמו כן הוכיחו שאין סומכים כשהסומך בארץ והנסמך נמצא חוצה לה.
 כל א"י שהחזיקו בה עולי מצרים ראויה לסמיכה (רמב"ם סנהדרין ד, ו).
- ד. דנים דיני קנסות חוצה לארץ, ובלבד שיהיו הדיינים סמוכים שנסמכו בארץ.

דף יד

- כב. א. עגלה ערופה — בכמה זקנים היא נעשית?
 ב. פדיון מעשר שני ונטע רבעי — בכמה?
 ג. פדיון הקדשות בכמה?
- א. נחלקו תנאים במשנתנו עגלה ערופה בכמה; לדברי רבי שמעון, בשלשה זקנים (זקניד — שנים, ואין ב"ד שקול — מוסיפים עוד אחד) מב"ד הגדול שבלשכת הגזית (שפטיד — מיוחדים שבשופטיד). ולרבי יהודה — בחמשה מהם (שפטיד — שנים. ושפטיד — עוד שנים. ואין ב"ד שקול — הוסף אחד). ודעת רבי אליעזר בן יעקב בברייתא (כפי שפרש רב יוסף ותניא כוותיה): בשבעים ואחד זקנים (זקניד), מלך וכהן גדול (ושפטיד).
- א. פרשו התוס': מחלוקת במדידה, אבל עריפת העגלה נעשית ע"י בית דין של אותה העיר.